

Ce este un cod moral

În societatea modernă a secolului al XXI-lea rolul asociațiilor de drept privat, așa-numite organizații nonguvernamentale (ONG), fiind în continuă creștere și nevoia de auto-reglementare a acestor organizații a devenit necesară.

Regimul juridic al acestor organizații este definit în limitele legale impuse de legea specială (în România aceasta este O.G. nr. 26 / 2000, cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare) și de propriul statut, care reglementează organizarea și funcționarea respectivei asociații.

Acesta din urmă este la rândul său supus limitelor stabilite de lege, în sensul că nu poate conține nicio normă care să contravină legii ori să fie adoptată cu scopul fraudării legii.

Această structură normativă reprezintă reglementarea în drept (juridică) a organizării și funcționării asociațiilor și fundațiilor și este caracterizată prin faptul că în esența sa este impusă din exterior, deoarece își are baza în lege. În alte cuvinte, conduita juridică este esențialmente impusă de legiuitor și reprezintă un cod normativ obligatoriu în orice stat de drept.

Pe măsură ce societatea a evoluat, apărând totodată și tendința iminentă de globalizare, organizațiile de acest tip, ca orice structură managerială de altfel, au realizat că dreptul fără echitate devine o noțiune lipsită de conținut și a cărei finalitate se îndepărtează chiar de la scopul în care o normă legală a fost adoptată.

Procesul poate fi comparat întocmai cu modalitatea de reglementare a profesiilor liberale: pe de o parte legea specială este cea care reprezintă temeiul de drept și definește juridic organizarea și funcționarea profesiei, iar codul de etică (sau deontologic, sau de conduită morală) este cel care stabilește principiile etice, morale, deontologice pe care profesionistul respectiv înțelege și decide că trebuie să le respecte. Altfel conduita sa față de propria clientelă, confracți și terți s-ar situa în afara ordinii, adică în haos.

La fel, într-o organizație este nevoie de un cod moral care, prin auto-reglementare, să stabilească principiile de conduită între membri asociați, și între aceștia și alte persoane, în sensul respectării eticii.

Încă din 2004, Asociația mondială a organizațiilor non-guvernamentale (WANGO) a adoptat *Codul de etică și conduită al ONG-urilor*. În prefața acestui Cod, domeniul ONG-urilor este numit "al treilea sector" care se plasează la hotarul dintre guvern și business, având un rol fără precedent la soluționarea problemelor de criză în asigurarea echilibrului mondial.

Ca feed-back al creșterii importanței acestui sector, a crescut în egală măsură responsabilitatea ce revine ONG-urilor. Orice formă de manifestare a responsabilității nu poate fi asumată decât cu respectarea valorilor etice, indiferent de domeniul și scopul în care acționează un ONG.

Așadar un cod moral, indiferent cum este denumit: cod de etică, cod de conduită, cod moral și de bune practici etc., reprezintă în viziunea WANGO un cod de practici etice și standarde acceptabile, menit să asigure un real suport etic dar și transparență în toate relațiile.

Concluzionând putem afirma că o definiție cvasicompletă a unui asemenea cod – standard de moralitate – constă într-un set de principii fundamentale și operaționale, cât și a unor standarde de ghidare a acțiunilor de management al ONG-urilor, care trebuie să asigure respectarea valorilor etice și să cultive dialogul.

Ce este etica

Conform definiției din DEX, etica este știința care se ocupă cu studiul teoretic al valorilor și condiției umane din perspectiva principiilor morale și cu rolul lor în viața socială; totalitatea normelor de conduită morală corespunzătoare; morală.

Este evident că o analiză asupra conceptului de etică excede obiectul prezentului. Cu toate acestea principii precum acela potrivit căruia etica este o virtute (Socrate) fiind de notorietate, pot sta la baza opțiunii ca un ONG să aleagă acea conduită, care respectând precepte morale înalte să devină o virtute.

Asemenea conduită este cu atât mai mult necesară unei organizații constituită din membri pentru care prestigiul și reputația constituie valori constante ale profesiei (de medic dentist), care ca orice profesie liberală trebuie și poate să se conducă după norme etice și să respecte în tot ceea ce întreprinde o minimă morală.

Codul de etică și mediere al A.M.S.P.P.R.

Proiectul Codului a fost supus dezbaterii o perioadă de timp, urmând ca după centralizarea propunerilor de modificare și completare elaborate de membri asociați, ultima formă a proiectului să fie din nou afișată pe site-ul www.dental.ro.

În preambulul Codului se precizează cauza pentru care un asemenea instrument este necesar, și anume pentru ca membri asociați să își autodetermine un comportament bazat pe principii etice, atât la nivel intern, în cadrul asociației, cât și în raport cu interesele acesteia.

Scopul pentru care se adoptă Codul este acela de a crea un cadru bazat pe înalte standarde etice între confracții care au hotărât să devină membri ai aceleiași asociații profesionale; în acest mod contribuind la realizarea obiectivelor propuse și asumate prin Statutul asociației.

Din punct de vedere structural, acest cod se sprijină pe doi piloni: etica și medierea.

Cea mai mare parte a sa este consacrată eticii, de la *Aplicabilitate*, care îi privește pe toți membri asociați, care fără deosebire de rang sau funcții se obligă pe propria onoare să respecte și să promoveze valorile etice care călăuzesc asociația, până la *Prevenirea și rezolvarea conflictelor*.

Așadar fără a minimaliza importanța medierii, trebuie subliniat faptul că aceasta, ca finalitate a cultivării dialogului, este subordonată eticii. Externalizarea conflictelor și exodul la instanța de judecată pentru dispute între confracți reprezintă în spiritul acestui Cod o încălcare a normelor morale, a valorilor etice care trebuie să primeze oricăror valori de altă natură și mai ales, oricăror interese personale, ori de grup.

Codul cuprinde *Principii etice fundamentale*, precum datoria de loialitate față de AMSPPR, respectul față de confracții asociați și față de toți ceilalți confracți, promovarea intereselor asociației în raport cu cele personale, credința în capacitatea fiecăruia de a evita și depăși potențiale conflicte interpersonale, cultivarea dialogului și a spiritului de conlucrare, unitate în acțiune pentru promovarea obiectivelor asociației și protejerea propriilor membri.

Valorile centrale sunt axate pe ideea spiritului de echipă și conlucrare în paralel cu interdicția ca membrii să întreprindă orice acțiune de natură a aduce în vreun fel prejudicii imaginii AMSPPR.

Sunt prezentate în oglindă *Norme comportamentale* și *Practici comportamentale indezirabile*, primele fiind permise și încurajate pe când celelalte fiind interzise.

Normele comportamentale se bazează pe principii etice fundamentale. Dintre acestea redăm cu titlu de exemplu: sunt admise numai acele norme comportamentale care se bazează pe cinste, onestitate, încredere, loialitate și care exclud conflictul de interese de orice natură; membri asociați care își asumă o funcție de conducere trebuie să îndeplinească respectiva funcție în considerarea valorilor etice ale AMSPPR, fără a urmări un interes personal sau de grup; toți membrii asociați cultivă dialogul și respectul reciproc în raportul cu ceilalți membri.

Dintre practicile comportamentale indezirabile reținem: exercitarea oricărei activități care pune în pericol unitatea sau chiar ființa asociației; orice activitate sau acțiune de orice natură care poate aduce atingere reputației sau imaginii asociației este interzisă oricărui membru; conflictul de interese este interzis la orice nivel; toți membrii asociați se vor abține de la orice activitate care ar putea aduce atingere celorlalți confracți nemembri sau profesiei în general.

Codul conține și *Sancțiuni*, precum avertizarea publică la nivelul asociației a membrului care a încălcat o valoare etică ori nu a respectat un principiu etic fundamental ori s-a abătut de la comportamentul etic asumat și retragerea sprijinului moral al asociației pe o perioadă de minim șase luni, pentru acțiuni de natură să aducă vreun prejudiciu asociației.

Trebuie subliniat caracterul exclusiv moral al acestor sancțiuni, în sensul că niciuna nu poate avea repercusiuni juridice asupra membrului vizat, ci reprezintă un vot de blam moral vizavi de onorabilitatea unei acțiuni ori inacțiuni, din partea unui membru care nu a respectat principiile și valorile etice.

Modalitatea în care Codul tratează *Prevenirea și rezolvarea conflictelor* pornește de la premisa că toți membrii asociați vor acționa cu bună credință pentru a preveni conflictele de orice natură și la orice nivel. În cazul în care în ciuda diligențelor depuse în acest sens un conflict nu a putut fi prevenit, cu respectarea normelor de etică membrii vor apela la procedura medierii, înainte de a externaliza respectivul conflict, respectiv vor încerca rezolvarea prin mediere înainte de a apela la instanța de judecată.

Ce este medierea

Potrivit Directivei 2008/52/CE recent adoptată de Parlamentul european și Consiliul Uniunii Europene privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, medierea este definită astfel: proces structurat, indiferent cum este denumit sau cum se face referire la acesta, în care două sau mai multe părți în litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea litigiului dintre ele, cu asistența unui mediator. Acest proces poate fi inițiat de către părți, recomandat sau impus de instanță sau prevăzut de norme.

În accepțiunea legii speciale naționale, L. nr. 192 / 2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (publicată în M. Of. Nr. 441 / 22. 05. 2006), medierea reprezintă o modalitate facultativă de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate și confidențialitate.

Conform primei definiții elaborată la nivel european (Recomandarea nr. 10 / 2002 privind medierea în materie civilă a Comitetului de miniștri al Consiliului Europei), medierea este un proces în cadrul căruia părțile negociază problemele litigioase în scopul ajungerii la un acord cu asistarea lor de către mediator.

Mediatorul este persoana aptă să faciliteze dialogul, negocierea dintre părți și care le sprijină pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc acceptată.

Așadar calea rezolvării disputelor inițiată prin normele unui cod etic, respectiv Codul de etică și mediere al AMSPPR, este calea dialogului, cale ce poate duce la o soluție win-win, în care ambele părți câștigă prin stabilirea și respectarea unui acord conceput de ele-însele, împreună, pentru a rezolva problema, în prezența mediatorului care catalizează reacțiile pozitive ale acestui proces.

Avantajele autoreglementării într-un asemenea cod sunt, cel puțin, respectarea unui standard de moralitate, prin cultivarea valorilor eticii și a unui standard de civilizație a dialogului, care prin reușita procesului de mediere împiedică pierderea timpului, a nervilor și a banilor prin implicarea în procese interminabile și nu în ultimul rând, împiedică deteriorarea iremediabilă a relațiilor între membri asociați.

Există desigur și dezavantaje în adoptarea unui cod moral, cu precădere acela că regulile nu sunt adoptate spre a fi încălcate, ci spre a fi respectate. Altfel spus odată adoptat Codul de etică și mediere prin voința majoritară a membrilor asociați, toți membrii trebuie să îl respecte, plasându-și comportamentul principiilor eticii și apelând mai întâi la mediere pentru rezolvarea unei dispute.

Av. Luciana Mihai